

Hvilken prøve er best for å påvise genital chlamydiainfeksjon?

Hvert år tas en kvart million chlamydiaprøver i Norge. Det finnes mange måter å ta prøvene på. Hvilken skal man velge?

I 2010 ble det tatt 246 268 chlamydiaprøver i Norge, hvorav 22 527 (9,1 %) var positive (1). For å påvise *Chlamydia trachomatis* bruker alle laboratorier nukleinsyreamplifiseringstester (NAT). Testene har høy sensitivitet og spesifisitet. De fleste har plasmider i bakterien som målsekvenser, hvilket øker sensitiviteten fordi hver bakterie har flere plasmider. Likevel kan prøven bli falskt negativ hvis antall bakterier i prøven er lavt, og valg av prøvetakingsmetode kan være avgjørende for prøveresultatet og dermed behandling.

Første urinporasjon for menn

Det er stor enighet om at første urinporasjon er best for menn (2, 3). Det er viktig at bare de første 10–15 ml som har passert urinrøret blir samlet, uten å blandes med etterfølgende blæreurin. Større volum vil fortynde prøven og minske sensitiviteten. I en fraksjonert oppsamling av urin er det vist 38 500 plasmid/ml i første 4 ml-urinfraksjon, og bare 470 plasmid/ml i den fjerde 4 ml-fraksjonen (4). Praktisk tas prøven ved at pasienten samler første urinporasjon i en plastkopp slik at bare bunnen dekkes med urin, resten går i toalettet. Prøven helles så over i transportrøret.

Det har vært en vanlig oppfatning at urinprøven må tas minst 1–2 timer etter forrige miksjon (5). Dette er blitt revurdert i to engelske studier (6, 7), som ikke kunne vise noen forskjell i sensitivitet av urinprøven

i et urinrør (8). En arbeidsgruppe utnevnt av Socialstyrelsen i Sverige har nylig publisert en systematisk oversikt over hvilke prøver som gir høyest sensitivitet (9). Konklusjonen var at urinprøve for kvinner viser noe lavere sensitivitet enn pinneprobe fra skjeden, som lik som urinprøve kan tas som egentest. Sensitiviteten for første urinporasjon ligger mellom 85–95 %, for cervixprøve 86–97 % og for vaginalpinne 95,5–97,3 % (9). Cervixpinnen bør strykes også mot vaginalveggen og vestibulum (10).

Høy spesifisitet er svært viktig for å unngå unødvendig bruk av antibiotika og fordi en chlamydiainfeksjon kan ha sosiale konsekvenser. Spesifisiteten er likeverdige, 98–100 %, uansett prøvetakingsmetode, og risiko for falskt positive prøver anses som ubetydelig også ved lav prevalens (9). Vaginalpinne, tatt av pasienten selv eller lege/helsesøster, anbefales også fra USA (11) og i europeiske retningslinjer for chlamydia (3).

De fleste kvinner med genital chlamydiainfeksjon er asymptomatiske. Kvinner med symptomer fra underlivet må derfor undersøkes for å utelukke andre årsaker til plagene, f.eks bakteriell vaginose, candida, kondylomer, herpes eller uspesifikk uretritt/cervisitt. Asymptomatiske kvinner kan sjekke seg for chlamydia med en vaginalpinne, enten tatt hjemme eller hos helsesøster/lege uten gynekologisk undersøkelse.

«Høy spesifisitet er svært viktig for å unngå unødvendig bruk av antibiotika og fordi en chlamydiainfeksjon kan ha sosiale konsekvenser»

uansett tid etter forrige miksjon. Jeg mener derfor at urinprøve for chlamydia kan tas så snart pasienten er i stand til miksjon.

Vaginalpinne best for kvinner

Blant de som ordinerer chlamydiaprøve for kvinner råder det stor usikkerhet om hvilke prøver som er best, urin eller pinne, cervixpinne eller vaginalpinne. I Sverige har man også forsøkt med cervixpinne som settes

Konklusjon

For menn er urinprøve den enkleste og beste prøven for chlamydia, uavhengig av tid fra forrige miksjon. Det er svært viktig at bare de første 10–15 ml blir samlet, uten å tilblandes med etterfølgende urin. For kvinner har selvtatt vaginalpinne like god eller noe bedre sensitivitet enn cervixprøve. Urinprøve har lavere sensitivitet og anbefales ikke for kvinner.

Harald Moi

harald.moi@medisin.uio.no
Olafiaklinikken
Oslo universitetssykehus
Trondheimsveien
og
Det medisinske fakultet
Universitetet i Oslo

Harald Moi (f. 1942) er spesialist i hud- og veneriske sykdommer, er overlege ved Olafiaklinikken og professor ved Universitetet i Oslo.
Ingen oppgitte interessekonflikter.

Litteratur

1. Folkehelseinstituttet. Smittsomme sykdommer. Klamydiainfeksjoner i Norge 2010. www.fhi.no (3.6.2011).
2. Toye B, Peeling RW, Jessamine P et al. Diagnosis of *Chlamydia trachomatis* infections in asymptomatic men and women by PCR assay. *J Clin Microbiol* 1996; 34: 1396–400.
3. Lanjouw E, Ossewaarde JM, Stary A et al. European guideline for the management of *Chlamydia trachomatis* infections. International union against sexually transmitted infections, 2010. www.iusti.org/regions/europe/euroguidelines.htm (2.6.2011).
4. Wisniewski CA, White JA, Michel CE et al. Optimal method of collection of first-void urine for diagnosis of *Chlamydia trachomatis* infection in men. *J Clin Microbiol* 2008; 46: 1466–9.
5. Smittevern 18. Smittevernboka. Oslo: Folkehelseinstituttet, 2010.
6. Mathew T, O'Mahony C, Mallinson H. Shortening the voiding interval for men having chlamydia nucleic acid amplification tests. *Int J STD AIDS* 2009; 20: 752–3.
7. Manavi K, Young H. The significance of voiding interval before testing urine samples for *Chlamydia trachomatis* in men. *Sex Transm Infect* 2006; 82: 34–6.
8. Falk L, Coble BI, Mjörnberg PA et al. Sampling for *Chlamydia trachomatis* infection – a comparison of vaginal, first-catch urine and endocervical sampling. *Int J STD AIDS* 2010; 21: 283–7.
9. Urinprov vid diagnostik av klamydia hos kvinnor. SBU Alert-rapport nr. 2010-05. www.sbu.se/upload/Publikationer/Content0/3/Urinprov_klamydia_kvinnor_201005.pdf (2.6.2011).
10. Lillis RA, Nsuami MJ, Myers L et al. Utility of urine, vaginal, cervical, and rectal specimens for detection of *Mycoplasma genitalium* in women. *J Clin Microbiol* 2011; 49: 1990–2.
11. Schachter J, Chernesky MA, Willis DE et al. Vaginal swabs are the specimens of choice when screening for *Chlamydia trachomatis* and *Neisseria gonorrhoeae*: results from a multicenter evaluation of the APTIMA assays for both infections. *Sex Transm Dis* 2005; 32: 725–8.

Mottatt 18.3. 2011, første revisjon innsendt 27.5. 2011, godkjent 3.6. 2011. Medisinsk redaktør Siri Lunde.